

REZÜMÉKÖTET

XXXII.

Országos Tudományos
Diákköri Konferencia

HUMÁN
TUDOMÁNYI
SZEKCIÓ

BUDAPEST
2015. április 8-10.

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

380 *éve*
PÁZMÁNY
— 1635 - 2015 —

KIEMELT
EGYETEM

XXXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Humántudományi Szekció

Rezümékötet

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Budapest

2015. április 8-10.

A 10–11. századi fülesgombok tipokronológiája Hajdú-Bihar megye és Rétköz területén. Újabb adatok a honfoglalás kori viselet kérdéséhez

A Kárpát-medencében a 10–11. század során a viselet fontos elemét alkották a fülesgombok, melyek minden társadalmi réteg ruházatán megfigyelhetők és keleti eredetűeknek tarthatóak. Ezen apró tárgyakra a szakirodalom igen csekély figyelmet szánt, mivel a korábbi elemzésekben a nemesfémből készült ruhadíszek, veretek kerültek előtérbe.

Dolgozatom első részében Hajdú-Bihar megye és Rétköz területén modern módszerekkel feltárt és dokumentált 10–11. századi temetők sírjaiból előkerült fülesgombokat mutatom be (Hajdúszoboszló-Árkoshalom, Püspökladány-Eperjesvölgy és Sárrétudvari-Hízóföld, valamint Rétköz területén Ibrány-Esbó-halom). Foglalkozom technikai kivitelükkel, mely témában archeometriai vizsgálatokat végeztünk, hisz az üregesen öntött darabok esetében valamiféle kitöltő anyag jelentkezett a félgombok belsejében, s ennek az anyagnak a meghatározása céljából történtek a különböző vizsgálatok.

Anyaggyűjtésem során szükségessé vált egy új tipológiai rendszer kialakítása, ugyanis e tárgycsoport tipokronológiai vizsgálata mindeddig nem történt meg.

Külön fejezetben tárgyalom a fülesgombok díszítési módjait, melyeket formai variánsok szerint különítettem el. Gyűjtésem során sikerült egy, kizárólag a 11. századra jellemző díszítési módot kimutatni az általam elemzett területen. Tanulmányoztam azt is, hogy a vizsgált tárgytípus különböző formai változatai hogyan fordulnak elő a különböző nemű és életkorú egyének öltözkédésén. Az elemzett temetők esetében a női sírokban jelentkeztek legnagyobb számban, azonban a 10. században még a férfiak temetkezéseiben is jelen voltak. A 11. században csupán női és gyermek sírokban fordultak elő.

Kutatásaim eredményeként beszámolok a fülesgombok formai variációinak időbeli megjelenéséről, elterjedéséről is a fentebb említett 10–11. századi temetőkben, illetve a különböző társadalmi rétegeknél való előfordulásukra is kitérek.

Dolgozatom második részében a fülesgombok viseletben betöltött szerepét mutatom be. Vizsgálataimhoz ez esetben nemcsak Hajdú-Bihar megye és Rétköz temetőit használtam fel, hanem a Kárpát-medence különböző területein előkerült, fülesgombokat tartalmazó, jól dokumentált 10. századi temetkezéseket is. Konklúzióként megállapítható, hogy a több gombbal záródó viselet a 10. század végéig jelen volt, azonban a 11. században már csak egy, esetleg két fülesgomb kapcsolta össze a ruházatot. Mindez jelzi a keleti típusú viselet lassú eltűnését a 11. századi Magyarországon.

Szerkesztő:

Dr. Molnár Péter

A szerkesztő munkatársa:

Reinisch Réka

Kiadó:

PPKE BTK

Felelős kiadó:

Dr. Botos Máté dékán

Nyomdai kivitelezés:

PPKE Egyetemi Nyomda

2015. 03.26.

ISBN 978-963-308-239-3